

KONCEPT CJELOŽIVOTNOG UČENJA U ŠVEDSKOJ

Željka Ciler
Andragoško učilište Zvonimir
zciler@gmail.com

Sažetak: U ovom radu predmet proučavanja je koncept cjeloživotnog učenja u Švedskoj. U svrhu razumijevanja samog pojma prikazane su opće geografske, ekonomske i društvene karakteristike Švedske kao osnova za stvaranje pozitivne svijesti o važnosti obrazovanja i ljudskog kapitala. Objasnjena su mišljenja švedskog društva u pogledu cjeloživotnog učenja. Data je analiza švedskog obrazovnog sustava i obrazovanja odraslih s gledišta upravljanja i financiranja. Radom se zaključuje da Švedska uspješnim strategijama, ostvarenim rezultatima i kontinuiranom stvaranju novih modela i principa u održavanju i povećavanju naprednog obrazovnog društva, predstavlja jednu od vodećih zemalja znanja.

Cljučne riječi: cjeloživotno učenje, švedski obrazovni sustav, obrazovanje odraslih, znanje

Uvod

Današnja Europa s globalnog stajališta, jaka je natjecateljska regija na svjetskom tržištu zahvaljujući svojim visokim standardima obrazovanja i istraživanjima, visokoj tehnologiji i kvalificiranoj radnoj snazi. Glavni preduvjet njenog natjecateljskog stupnja u svijetu su brojne tehnološke i ekonomske promjene koje mijenjaju međusobnu ekonomsku konkurenciju, uvriježene načine življenja, rada i stjecanja znanja, što uvjetuje novu prilagodbu promjenama kako pojedinca tako i države. Današnji moderni napredni život i društveni i politički svijet, koji se razvija u Europi, očekuje od pojedinca aktivan doprinos društvu, pozitivno odnošenje prema kulturnoj, etničkoj i jezičnoj raznolikosti, pruža mu veće prilike i mogućnosti izbora, ali isto tako i veći rizik i nesigurnost. Ove nove i zahtjevnije društvene promjene, izazovi i mogućnosti uvjetuju sve prisutnije i intenzivnije obrazovanje ljudi.

Europa sadržava veliki kreativni i inovacijski potencijal u svim sferama života. Današnja Europa ušla je u 'vrijeme znanja'. Građani Europe svojim vještinama, inicijativama i kompetencijama predstavljaju glavnu imovinu u ekonomskom

i socijalnom razvoju Europe. U ekonomiji koja se bazira na znanju, obrazovanje, osposobljavanje i učenje ključni su u održavanju i poboljšavanju europske konkurentnosti i rasta. Obrazovanje je, također, važan čimbenik osobnog i demokratskog razvoja. Ono je temeljni kapital suvremenog društva i ključni faktor ekonomskog razvoja. Zahtjeva prisutnost u cijelom životnom vijeku i zato ga nazivamo "cjeloživotnim učenjem". Cjeloživotno učenje, koje podrazumijeva učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno) danas predstavlja ključ uspjeha kako u životu pojedinca tako i u društvu u cjelini. Učenje je pritom kontinuirani proces u kojem su rezultati i motiviranost pojedinca za učenje u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenima u mlađoj životnoj dobi. Pojam cjeloživotnog učenja podrazumijeva i postizanje pravednosti i učinkovitosti s obzirom na ubrzano starenje stanovništva, ponovno uključenje u učenje onih osoba s niskom razinom obrazovanja poradi lakšeg prilagođavanja stalnim promjenama i potrebama tržišta rada. Europa objašnjava cjeloživotno učenje kao put prema društvu i ekonomiji temeljenoj na znanju te mora biti vodeće načelo u sudjelovanju u cjelokupnom kontekstu učenja/usvajanja znanja. Na taj način Europa postaje zajednica u kojoj je znanje temelj društva i ekonomije i ključ jačanja natjecateljskog duha kako na europskoj tako i na svjetskoj razini, te u poboljšanju zapošljivosti.

Primjer uspješnog koncepta cjeloživotnog učenja predstaviti ćemo sa stajališta Švedske, jedne od najrazvijenijih država Europe, koja uspješnim strategijama, ostvarenim rezultatima i kontinuiranom stvaranju novih modela i principa u održavanju i povećavanju naprednog obrazovnog društva, predstavlja jednu od vodećih zemalja znanja.

Švedska – zemlja znanja

Odnos prema cjeloživotnom učenju i obrazovanju odraslih uvelike se razlikuje u pojedinim zemljama članicama EU. Najznačajnija država EU, koja prednjači u procesu cjeloživotnog učenja je Švedska. Svojom površinom od 449.964 km², jedna je od najvećih, a po broju stanovništva (9 428 054) jedna od najmanjih država Europe. Kao jedna od najrazvijenijih i najbogatijih zemalja, karakterizira ju visok životni standard, visoko razvijen sustav socijalne skrbi i jedan od najviših prosječnih dohodaka na svijetu. Oko 84% švedskog stanovništva živi u urbanim područjima. Švedska je društvo koje stari. Očuvanje prirode, zaštita okoliša i energetska učinkovitost, opće su prihvaćeni principi u Švedskoj i imaju prioritet kod definiranja svih državnih politika. Švedska ima jednu od najnižih stopa siromaštva u svim zemljama OECD-a (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj).

Švedska je bogato, zdravo i visoko školovano društvo. Svi socijalni partneri i donositelji zakona naglašavaju da je pokretačka sila gospodarskog rasta razina

ljudskog kapitala. Obrazovni sustav, stoga, je desetljećima bio u središtu vladine politike ekonomskih reformi. Švedski obrazovni sustav pokazuje visoki stupanj ulaganja i ambicioznih ciljeva, a prema međunarodnim standardima postiže visoki stupanj ispunjenja ciljeva. Cilj švedske politike jest biti vodeća nacija znanja najkvalitetnijeg obrazovanja i cjeloživotnog učenja za rast, održivi razvoj i pravedan život. Švedska ima jaku socio-demokratsku tradiciju, koja naglašava ulogu države, socijalnu pripadnost i jednakost (Nicaise, Esping-Andersen, Pont, Tunstall, 2005.).

Švedska je kroz povijest bila dobro poznata po borbi za jednake mogućnosti i jednakost ishoda. Ovaj zasluženi ugled upućuje na povijesnu činjenicu održavanja velikog javnog sektora, velikodušnih socijalnih programa, i visokih i progresivnih poreza na dobit. Egalitarni ciljevi su također imali jak utjecaj u drugim područjima politike, osobito u obrazovnoj. Godine 1842., na primjer, postala je prva zemlja u svijetu koja je predstavila uvođenje obveznog školovanja, u velikoj mjeri motivirana željom da nastavi ciljeve gospodarske i socijalne jednakosti. Švedska je, doista, uspjela u stvaranju jedne od najatraktivnijih i jednakih raspodjela prihoda u svijetu, dok u isto vrijeme ima visoki životni standard.

Razina obrazovanja stanovništva je relativno visoka (Nicaise, Esping-Andersen, Pont, Tunstall, 2005.). Podaci iz OECD-a pokazuju da 85% švedske populacije starosne dobi između 25 i 64 godine koje se školovalo na srednjoškolskoj razini u 2008. godini (OECD, 2008). U međunarodnim okvirima pismenosti Šveđani su na visokoj poziciji, a to dokazuje ukupna razina pismenosti stanovništva koja je među najvišima.

Cjeloživotno učenje u Švedskoj

Pojam cjeloživotnog učenja u Švedskoj može se objasniti kao ukupni opis pristupa, obilježja sustava i temeljnih vrijednosti koje su tijekom niza godina bile jedno od vodećih principa u razvoju obrazovanja i politike učenja u širem smislu u Švedskoj (Ministry of Education and Research, 2007.). Cjeloživotno učenje ili učenje tijekom cijelog životnog vijeka, vrlo je bitna zadaća državnog i privatnog sektora, kao i pojedinca. Visoka kvaliteta u obrazovanju od vitalne je važnosti u određivanju kako se Švedska razvija kao obrazovna nacija i gospodarstvo znanja.

Koncept cjeloživotnog učenja u Švedskoj obuhvaća kao prvo prisutnost u svim stadijima života. Škola kao obrazovna ustanova ima zadatak omogućiti pristup općem obrazovanju svim pojedincima i osigurati određenu razinu znanja i vještina za daljnji razvoj vještina i kompetencija na tržištu rada. Ovdje nastaju prvi temelji cjeloživotnog učenja. Kao drugo cjeloživotno učenje u velikoj mjeri usredotočuje se na kvalitetu i cilj postignuća. Kao treće, obrazovanje odraslih usmjereno je, ne samo na nadoknađivanje nedostataka u znanju, već i na širenje mogućnosti jačanja i produblivanja sposobnosti kod odraslih osoba. Kao četvrto, obrazovni sustav je

organiziran na način da olakšava prijelaz između različitih razina i dijelova obrazovanja. Visokokvalitetno učenje i profesionalno usmjeravanje u različitim oblicima obrazovanja imaju važnu ulogu u zadovoljavanju potreba pojedinaca, društva i tržišta rada.

Švedska Državna agencija za obrazovanje, u okviru svog posebnog programa za cjeloživotno učenje, definira cjeloživotno učenje kao: “holistički smisao obrazovanja koji priznaje učenje iz različitih okruženja” (National Agency for Education, 2000, str. 7). Cjeloživotni koncept sastoji se od dvije vremenske dimenzije: cjeloživotne, koja upućuje na učenje pojedinca kroz životni vijek, stalno ili povremeno; i ‘opće životne’ dimenzije koja na poseban način ističe formalno, neformalno i informalno učenje (The European Centre for the Development of Vocational Training /CEDEFOP,2001.). Upućuje na učenje koje može biti korisno i zabavno, a koje se odvija u obitelji, u slobodno vrijeme, u javnom životu i u svakodnevnim situacijama. Opće životno učenje pomaže nam da shvatimo da su učenje i podučavanje uloge i aktivnosti koje se mijenjaju i razmjenjuju na različitim mjestima i u različito vrijeme. Cjeloživotno učenje i općeživotno učenje predmet su djelovanja više čimbenika: obrazovne politike, politike tržišta rada i socijalnog društva. Znanje je potrebno kontinuirano proširivati kroz život, a stjecanje znanja mora biti cjeloživotno učenje. Time se dolazi do promjene u odgovornosti obrazovanja i učenja iz državnog sektora u privatni i građanski položaj u društvu te do promjene u odgovornosti iz državne u individualnu. Specifično znanje mora biti uvjetovano željom za učenjem, samopouzdanjem, vještinom svoje promjene i osjećajem sigurnosti u nesigurnim situacijama. Sustav cjeloživotnog učenja, zato mora osigurati smjernice obrazovanja i savjetovanje, individualne planove studiranja i mora posjedovati brojne praktične metode kako bi vodio i napredne ljude u skladu sa svojim sposobnostima tako i manje napredne ljude.

Švedska je vrlo dobro poznata po tradiciji širokog javnog obrazovanja zahvaljujući dobrovoljnim društvenim inicijativa. Također ju karakterizira činjenica kako obrazovanje pojedinca ne smije biti ovisno o socijalnom podrijetlu, spolu ili ekonomskom statusu te da svatko ima isto pravo na kvalitetno obrazovanje(CEDEFOP,2001.). Škola mora biti u funkciji stjecanja znanja i vještina, a strategija za takvo učenje mora se temeljiti na pojedincu, a ne na sustavu i institucijama. Uloga sustava i institucija jest dati podršku individualnom učenju u različitim fazama života. Mora obuhvatiti sve oblike učenja, formalno, neformalno i informalno, sve razine i dijelove obrazovnog sustava, od predškolskog do obrazovanja odraslih i visokog obrazovanja, mora dati smisao učenja u radnom vijeku i društvenom životu, kao i u drugim životnim okolnostima.

Švedska je zemlja kulturne različitosti, egalitarizma, pluralističkih vrijednosti i povećavajućeg jaza između različitih skupina u društvu koje su marginalizirane i isključene iz glavne struje društva (npr. nezaposleni, imigranti i individualci s kratkim formalnim obrazovanjem) (National Agency for Education, 2000.). Potaknuti činjenicom razvila se nova obrazovna politika gdje se individualno učenje smatra

cjeloživotnim projektom koje zauzima mjesto ne samo u kontekstu formalnog obrazovanja, već također u cjelokupnoj ljudskoj aktivnosti. Godine 2007. sudjelovalo je 32% odraslih u cjeloživotnom učenju, dok u razdoblju od 2008.-2010. godine bilježi se blaži pad i iznosi 24%, ali još uvijek je Švedska među prvima u Europi.

Švedski obrazovni sustav i upravljanje

Osnovna karakteristika švedskog obrazovnog sustava jest visoki stupanj decentralizacije. Raspodjela odgovornosti dijeli se između Parlamenta i Vlade (propisuje nastavne planove i programe za obvezni školski sustav), čija je zadaća kontrolirati obrazovne aktivnosti kroz definiranje nacionalnih ciljeva i odlučuje o financiranju općih državnih sredstava za obrazovni sustav, dok su središnje vlasti, općine i organizatori različitih institucija odgovorni za osiguravanje kvalitetnih obrazovnih aktivnosti u skladu s zakonom i za ostvarivanje nacionalnih obrazovnih ciljeva (Ministry of Education and Research, 2009/10). Obrazovanje se realizira kroz podjelu organizacije između države, vijeća županije, općina i nezavisnih organizatora obrazovanja. Većinom javnog obrazovanja u Švedskoj do visokoškolske razine obrazovanja upravljaju općina i većina visokoškolskih institucija pokrenute od strane vlade, iako državna sveučilišta i visoka učilištima imaju velik stupanj autonomije u nekoliko važnih područja.

Država je odgovorna za središnji razvoj i poboljšanje sustava obrazovanja, i osigurava da su sve obrazovne aktivnosti praćene i vrednovane. Također je odgovorna za pružanje financijske pomoći studentima. Odgovornosti su podijeljene između nekoliko središnjih vlasti – institucija (npr. Švedska Nacionalna agencija za obrazovanje, Nacionalna agencija za obrazovanje osoba s posebnim potrebama i dr.) koje dostavljati godišnja izvješća o svojim aktivnostima Vladi i time se oblikuje plan za dugoročni nacionalni razvoj obrazovanja (Ministry of Education and Research, 2009/10).

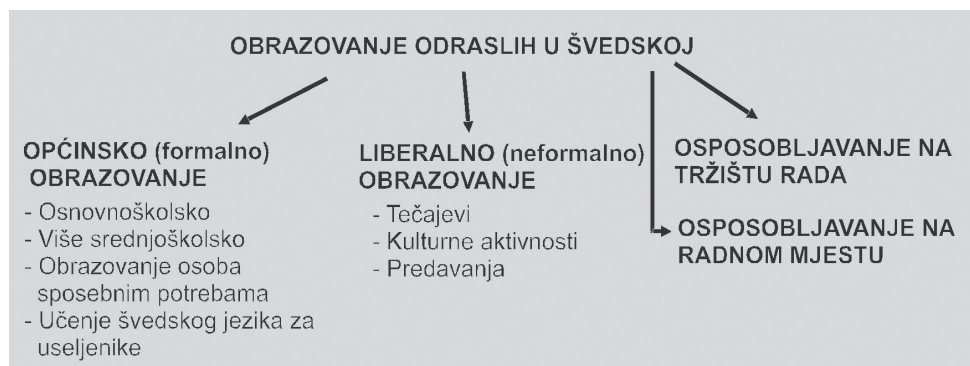
Općine su dužne po zakonu i propisima provoditi brojne osnovne usluge uključujući i obrazovanje. Organizacija uprave unutar općine, kao što je raspodjela odgovornosti i financiranje nije centralizirana i varira između općina. Većina javnog obrazovanja u Švedskoj do visokoškolske razine je organizirana u općinama, ali postoji i veći broj samostalno pokrenutih školama koje se financijski podupiru. Prema Zakonu o obrazovanju, odgovornost je općina osigurati standarde u švedskim školama, prezentirati godišnje izvješće o kvaliteti i pružiti državi informacije relevantne za ocjenu obrazovnih aktivnosti i za kvalitetu revizije. Razinu obrazovanja u školi financira općinski proračun, koji se sastoji od državnih potpora i lokalnih poreznih prihoda. U okviru svog područja odgovornosti, svaka općina ima pravo odlučivati o raspodjeli sredstava i organizaciju aktivnosti. Državne i lokalne vlasti, kao i pojedine škole i visoka učilišta, moraju sustavno pratiti i evaluirati obrazovne aktivnosti u odnosu na ciljeve na nacionalnoj razini.

Osnovni temelj švedskog obrazovnog sustava jest besplatno obrazovanje i kvalitetan sustav podrške učenju kroz veliku financijsku podršku, koja je bitan preduvjet pristupa svim mogućnostima obrazovanja bez obzira na stupanj obrazovanja ili socijalni status pojedinca. Obrazovna politika ima dva osnovna cilja, a to su: kvalitetno obrazovanje svakog građanina bez obzira na spol, socijalni ili ekonomski status ili prebivalište; i razvijanje cjeloživotnog učenja u funkciji novih znanja i vještina koje će omogućiti osobni razvoj, demokraciju, jednakost spolova, ekonomski razvoj i pravednu raspodjelu bogatstava.

Sustav obrazovanja odraslih

Obrazovanje odraslih u Švedskoj ima dugu tradiciju. Njezin povijesni razvoj postavio je temelj za današnji pristup cjeloživotnom učenju. Obrazovanje odraslih pojavljuje se s popularnim inicijativama pismenosti već krajem 18. stoljeća, pojavom jednog od ranih oblika studijskih krugova koji se nastavljaju i razvijaju tijekom 19. stoljeća uz razvoj ostalih obrazovnih institucija, škola i učilišta.

Obrazovanje odraslih, danas, provodi se u različitim oblicima od općinskog obrazovanja odraslih do programa osposobljavanja na tržištu rada i razvoj kompetencija na poslu. Ovo područje obrazovanja prikazano je na slici 1.

Slika 1. Obrazovanje odraslih u Švedskoj

Javni školski sustav za odrasle (općinsko obrazovanje odraslih, općinsko obrazovanje za osobe s posebnim potrebama, učenje švedskog jezika za useljenike) regulirano je Zakonom o obrazovanju i broju pravilnika u pogledu njihove organizacije financiranja itd. Dodatni obrazovni programi regulirani su Pravilnikom o dodatnim obrazovanjima i osposobljavanjima na tržištu rada. Kod liberalnog obrazovanja odraslih postoji državna potpora koja je regulirana zakonom, međutim ne postoje pravila o organizaciji i sadržaju liberalnog obrazovanja odraslih. Švedsko Nacionalno vijeće za obrazovanje odraslih odgovorno je za raspodjelu

državne potpore i za razvoj i praćenje aktivnosti unutar popularnog¹ liberalnog obrazovanja odraslih.

Također, ne postoji zakon koji uređuje izobrazbu na radnom mjestu. Odluke koje se odnose za razvoj kompetencija određuju sami poslodavci. Važna je činjenica da od 1975. godine svi zaposlenici imaju zakonsko pravo na obrazovni dopust (GHK/Research voor Beleid, 2011.). Koordinacija između sustava obrazovanja i tržišta rada, važan je preduvjet za učenje na radnom mjestu. Odgovornost za obrazovanje odraslih u širem smislu je odgovornost pojedinca, države i poslodavca. U funkciji postizanja ciljeva u obrazovanju odraslih s ciljem promicanja osobnog razvoja, demokracije, jednakih mogućnosti, gospodarskog rasta i zapošljavanja, i pravedne raspodjele bogatstva, utvrđene su sljedeće strategije u sklopu vladina prijedloga zakona "Razvoj odraslog učenja i obrazovanje odraslih" iz 2001. godine: Metode poučavanja, učenja i rada trebaju odgovarati potrebama pojedinca koji uči u društvu temeljenom na znanju; savjetovanje i usmjeravanje treba biti temeljeno na priznavanju prethodno stečenog znanja i vještina; sustav financijske potpore treba omogućiti stimuliranje sudjelovanja odraslih u obrazovanju i razvoju vještina; društvo, poslodavci i pojedinci imaju suodgovornost za ostvarivanje potreba pojedinaca i skupina s obzirom na opće obrazovanje i obrazovanje za posebne namjene; cjelokupno formalno i neformalno obrazovanje prožeto je demokratskim pogledom na život i poštovanjem za jednaku vrijednost svih osoba; suradnja između vlasti, tržišta rada i nevladinih organizacija treba se boriti za cilj ostvarenja obrazovanja individualca i razvoja njegovih kompetencija.

Raspodjela odgovornosti i financiranje

Središnje i lokalne vlasti, zajedno s različitim organizatora obrazovanja odgovorne su za kvalitetno provođenje aktivnosti u skladu s nacionalnim ciljevima i smjernicama. Švedski Zavod za školstvo (*Skolverket*) je odgovoran za praćenje, evaluaciju, praćenje i nadzor obrazovanja odraslih. Školski inspektorat (*Skolinspektionen*) podržava lokalni razvoj kvalitete rada i poboljšanje okruženja za učenje, potiče razvoj profesionalne sposobnosti među nastavnicima, podržava prošireno korištenje ICT u obrazovanju i odgovoran je za nacionalni program za školske voditelje u obrazovanju. Švedsko Nacionalno vijeće za obrazovanje odraslih je nevladina organizacija odgovorna za koordinaciju, raspodjela državnih potpora i vrednovanje obrazovnih aktivnosti u narodnim srednjim školama i studijskim udrugama.

Općinsko obrazovanje odraslih, općinsko obrazovanje za odrasle osobe s posebnim potrebama i učenje švedskog jezika za useljenike dio su javnog školskog

1 Popularno liberalno obrazovanje odraslih podrazumijeva neformalno obrazovanje koje je "slobodno i dobrovoljno" tj. nije pod kontrolom države i ostvaruje se dobrovoljnim pristankom pojedinca. Ovo obrazovanje organiziraju srednje narodne škole i studijske udruge.

sustava, i u cijelosti su financirani od strane općinskog proračuna, koji se sastoji od državnih potpora i lokalnih poreznih prihoda. Nešto više od polovice svih programa dopunskog obrazovanja primaju državne potpore i /ili daju studentima pravo na studijsku pomoć. Ostatak programa dopunskog obrazovanja je pod državnim nadzorom. Većina tih škola naplaćuju školarine.

Studijske udruge i narodne srednje škole uglavnom se financiraju državnim sredstvima, sredstvima županijskih vijeća i općina. Osim toga, imaju prihode od obrazovnih aktivnosti na temelju provizija. Državnu potporu dodjeljuje Švedsko Nacionalno vijeće za obrazovanje odraslih. Nastava je besplatna, ali studenti plaćaju za svoj smještaj uz mogućnost pokrivanja dijelova troškova.

Što se tiče osposobljavanja na tržištu rada, sredstva se dodjeljuju odboru za nacionalno tržište rada, koji pak distribuira sredstva za rad županijskim odborima i uredima za zapošljavanje. Ta tijela su odgovorna za nabavu raznih programa osposobljavanja. Ljudi koji sudjeluju u osposobljavanju za tržište rada dobivaju potpore koja odgovara njihovoj razini nezaposlenosti (na temelju njihovih prethodnih prihoda kada se zaposleni). Osposobljavanje za tržište rada je instrument politike tržišta rada prvenstveno namijenjen za osnovno ili daljnje stručno osposobljavanje za nezaposlene.

Zaključak

Švedska, kao visoko razvijena zemlja Europe, jedna je od najboljih primjera uspješnog razvoja koncepta cjeloživotnog učenja. Zemlja, koja uživa visoki standard življenja, jaki gospodarski rast, snažan sustav socijalne pomoći i posjeduje jasne ciljeve demokracije, jednakosti i socijalne kohezije, vidljivo i jasno podupire kvalitetan sustav obrazovanja kao temelj razvoja kako samog pojedinca tako i društva u cjelini. Vođena idejom “biti vodeća nacija znanja najkvalitetnijeg obrazovanja i cjeloživotnog učenja za rast, održivi razvoj i pravdu”, švedsko društvo daje stalno jaku potporu za poboljšanje obrazovanja. Sveukupno obrazovanje u Švedskoj, dio je cjeloživotnog učenja koje zauzima vrlo važno mjesto u cjelokupnoj ljudskoj aktivnosti i usmjereno je na visoki stupanj ulaganja i ambicioznih ciljeva.

Koncept cjeloživotnog učenja temelji se na učenju kroz sve stadije života (formalno, neformalno i informalno učenje), usredotočuje se na kvalitetu i cilj postignuća, na nadoknađivanje nedostataka u znanju i širenje mogućnosti jačanja i produbljanja sposobnosti kako bi se zadovoljile potrebe pojedinaca, društva i tržišta rada. Možemo zaključiti da Švedska veliki dio novčanih sredstava ulaže u obrazovanje i razvija visoko školovano stanovništvo, koje je osnovni preduvjet u modernom društvu gdje su znanja i inovacije osnovni faktori za razvoj i uspješnost. Obrazovanje se smatra ulaznicom za prisutnost svakog pojedinca u demokratskom društvu, omogućava mu ostvariti osobni razvoj i kvalitetu života te ojačati njegovu poziciju na tržištu rada. Država podupire i omogućava besplatno obrazovanje, lako

dostupno svima pod jednakim uvjetima bez obzira na socijalni status, spol ili nacionalnost. Zajedničkim djelovanjem države, lokalnih i privatnih institucija te općina, Švedska pokazuje uspješne rezultate ostvarenih ciljeva u europskim obrazovnim okvirima. U vrijeme ekonomske krize, Švedska i dalje radi na kontinuiranom poboljšanju obrazovanja, novim strategijama kako bi i dalje bila među vodećim zemljama znanja. Ulaže truda u nove ideje i investicije u složeni sustav obrazovanja i razvija koncept cjeloživotnog učenja, a koliko će biti i dalje uspješna u svojim budućim ciljevima i obraniti se od promjena u ekonomiji i društvu koje se temelji na obrazovanju, zasigurno će pokazati vrijeme.

LITERATURA:

GHK/Research voor Beleid, (2011), *Country report on the Action plan on adult learning: Sweden*

http://adultlearning-budapest2011.teamwork.fr/docs/Country-report_SE_final.pdf

Nicaise Ides, Esping-Andersen Gosta, Pont Beatriz, Tunstall Pat, (2005), *Equity in education thematic review: Sweden*

<http://www.oecd.org/dataoecd/10/5/35892546.pdf>

The European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP), (2001), *Lifelong learning in Sweden*, Luxembourg

<http://www2.trainingvillage.gr/download/publication/panorama/5112en.pdf>

Ministry of Education and Research, (2007), *The Swedish strategy for lifelong learning. A summary of principles and orientations*

http://www.dpu.dk/fileadmin/www.dpu.dk/aseducationandresearchhubforlifelonglearning/nationalllstrategies/resources_3338.pdf

Ministry of Education and Research, (2009/10), *Structures of education and training systems in Europe/Sweden*

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_SE_EN.pdf

National Agency for Education, (2000), *Lifelong learning and lifewide learning in Sweden Making lifelong learning reality*

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/report08/reality_en.pdf

OECD (2008) *Better life Initiative 2008*. <http://oecdbetterlifeindex.org/countries/sweden/> (18.02.2012.)

THE CONCEPT OF LIFELONG LEARNING IN SWEDEN

Željka Ciler

***Summary:** In this paper the case study is the concept of lifelong learning in Sweden. In order to understand the concept itself the general geographical, economic and social characteristics of Sweden are represented as a basis for creating a positive awareness of the importance of education and human capital. The opinions of Swedish society in terms of lifelong learning are explained. The analysis of the Swedish education system and adult education are given from the standpoint of management and financing. This paper brings the conclusion that Sweden with its successful strategy, the results achieved and the continuous creation of new models and the principles of maintaining and increasing the advanced education of society, is one of the leading countries of knowledge.*

***Key words:** lifelong learning, the Swedish education system, adult education, knowledge capital*